

Posudek vedoucí práce

V předkládané diplomové práci autorka navazuje na závěry své bakalářské práce (2011), v níž se zabývala významem lakotštiny v procesu formování identity současných Lakotů. V diplomové práci se zaměřuje na jeden z dílčích aspektů této problematiky, kterým je otázka faktorů, snižujících vitalitu lakotštiny a zpomalujících proces etnojazykové revitalizace. Dochází k závěru, že hlavní překážkou v revitalizaci lakotštiny představuje nedostatečná motivace nerodilých mluvčích ke studiu a užívání tohoto jazyka, způsobená jeho dlouhodobě marginalizovanou pozicí.

Autorka vychází ze série terénních výzkumů, které v prostředí rezervací nativních Američanů prováděla téměř každoročně mezi léty 2005 – 2013. Je nutné ocenit velmi dobře obeznámení s terénem a citlivý, etický a korektní přístup k respondentům. Autorka se netají svým „aktivistickým“ postojem a snahou aktivně přispět k procesu revitalizace lakotského jazyka (čímž se samozřejmě vystavuje riziku ostré kritiky ze strany stoupenců současných intelektuálně moudrých a často mocensky dominantních neangažovaných přístupu). Tuto možnost kritiku ovšem reflektuje (str. 41 – 42) a dle svého názoru v textu svůj postoj – byť implicitně – zcela adekvátně zdůvodňuje. Je bezesporu obdivuhodné, že autorka sérii terénních výzkumů podnikla bez jakékoli institucionální podpory, a byla schopna v terénu pracovat s minimálním zázemím, doslova v „pohních“ (tm méně finanční) podpoře, a byla schopna v terénu pracovat s minimálním zázemím, doslova v „pohních“ podniků. Na druhou stranu ale možná právě díky tomu světu „pochybnému“ statusu (str. 10) získala důvěru respondentů, často znechucených zneužíváním antropologických výzkumů a „honbou akademiků za tituly“ (str. 9). V tomto kontextu je skutečně nedocenitelné, že přáteleství a důvěra Lakotů jsou pro autorku primární hodnotou, zcela zásadně přesahující samotný výzkum.

Při analýze faktorů, snižujících vitalitu lakotštiny, tak autorka vychází z kvalitně provedené etnografické práce v terénu, který bezpochyby velmi důvěrně zná. Analýza současných programů revitalizace lakotštiny, zejména fungování lakotských imerzních škol a školek (str. 54 – 64), je navíc jedním z prvních (být z tím skutečně letmých) pokusů o sociálně antropologické uchopení této specifické problematiky.

Jistou slabinu práce představuje podle mého názoru její teoretické ukotvení. Zejména kapitola 3. 1 (Emitita, etnická identita a jazyk, str. 14) by jistě zasloužila detailnější rozvedení. Na následující straně pak tvrdí (dle Fishmana), že „etnický jazyk je nahradiitelný“ avšak „v sobě nese rozsáhlý kulturní obsah“. Musí zánik jazyka nutně znamenat zánik souvisejícího „kulturního obsahu“? Na str. 40 pak zmiňuje jazykový relativismus Saphira a Whorta, možná by bylo vhodné reflektovat současně diskuse týkající se (ne) platnosti Saphir-Whortovy hypotézy. Stejně tak bych uvítala detailnější rozbor výzkumů, na něž autorka navazovala (str. 12 – 13).

Po formální stránce lze textu vytknout poměrně časté stylistické neobratnosti a množství překlepů, které zcela zbytečně snižují kvalitu práce. Přestože autorka byla při dokončování práce tlacena časem z důvodu svého odjezdu na další terénní výzkum (což je bezpochyby chvályhodné), mohla věnovat větší pozornost její formální stránce (včetně např. sjezdování velikosti textu a jednotného zarovnání textu do bloků).

Přes uvedené výtky ovšem práci považuji za zdařilou a přestože autorka má jisté mezery ve znalosti teorii (které ovšem může zaplnit během svého případného postgraduálního studia), prokázala schopnost provést velmi kvalitní etnografickou práci v terénu, což je konec konců činnost pro sociální antropologii zcela klíčová. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji i hodnocení stupněm výborně.

V Pardubicích 25. 7. 2014

Jana Jemmarová